

УДК 347.73

DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v2.2025.20>**І. Ю. Сороколат**

аспірант кафедри фінансового права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

orcid.org/0009-0001-5652-7851

ПРАВОВИЙ СТАТУС РЕЗИДЕНТА ДІЯ СІТІ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

У представленій науковій статті проаналізовано умови та порядок набуття правового статусу резидента Дія Сіті. Автором наголошено на тому, що законодавець закріплює вичерпний перелік вимог, який не підлягає розширенню. При цьому регламентовано як перелік позитивних (ті, які мають бути обов'язково дотримані для того, аби мати можливість отримати правовий статус резидента Дія Сіті), так і перелік негативних вимог (ті, які мають бути відсутні або наявність яких унеможливило отримання правового статусу резидента Дія Сіті).

Зазначено, що в чинному законодавстві закріплено нетиповий підхід, який передбачає не лише регламентацію позитивних і негативних вимог для юридичних осіб, які бажають отримати статус резидента Дія Сіті, а й можливість юридичної особи відповідати не всім вимогам, які позначені як обов'язкові. У той же час законодавець чітко визначив ті аспекти, які є для нього пріоритетними, а також темпоральні й процедурні вимоги та певні юридичні наслідки для таких осіб. Автором констатовано, що такий крок є позитивним, оскільки за такого підходу суб'єкти, які займаються певними видами діяльності, зокрема, в ІТ індустрії, матимуть можливість в межах правового поля якісно врегулювати відносини. У цьому контексті відбувається двостороння підтримка держави і юридичних осіб, що набуває вкрай важливого значення в умовах воєнного стану.

Проаналізовано порядок набуття правового статусу резидента Дія Сіті. Наголошено, що набуття статусу резидента Дія Сіті і внесення інформації у відповідний реєстр, повідомлення Мінцифрою відповідних органів державної влади створює сприятливі умови для таких юридичних осіб, оскільки цей факт дозволяє їм в межах правового поля функціонувати без ризиків додаткових перевірок контролюючими органами чи Держпраці. Зосереджено увагу на податково-правових преференціях, які отримують резиденти Дія Сіті.

Ключові слова: воєнний стан, правовий режим Дія Сіті, правовий статус, резидент Дія Сіті, податкові преференції, стимулювання, податкове законодавство, реєстр Дія Сіті, принцип стабільності, цифрова економіка.

Sorokolat I. Yu. LEGAL STATUS OF A DIIA CITY RESIDENT: ESSENCE AND FEATURES

This scientific article analyzes the conditions and procedure for acquiring the legal status of a Diia City resident. The author emphasizes that the legislator establishes an exhaustive list of requirements, which is not subject to expansion. At the same time, both a list of positive requirements (those that must be strictly met in order to be eligible for Diia City residency) and a list of negative requirements (those whose presence prevents the acquisition of this status) are clearly regulated.

It is noted that the current legislation introduces an atypical approach that not only outlines the positive and negative criteria for legal entities wishing to obtain the Diia City resident status, but also allows for the possibility of not fully meeting all of the mandatory requirements. At the same time, the legislator has precisely defined the priority aspects of eligibility, as well as temporal and procedural conditions and specific legal consequences for such applicants. The author considers this approach to be positive, since it enables entities engaged in specific types of activity, particularly in the IT industry, to legally regulate their business relations within a clearly defined legal framework. In this context, a two-way system of support between the state and legal entities is formed, which is of critical importance under martial law.

The article also analyzes the procedure for acquiring the legal status of a Diia City resident. It is emphasized that obtaining resident status, entry into the relevant register, and notification of the relevant state authorities by the Ministry of Digital Transformation creates favorable conditions for such legal entities. This formal recognition allows them to operate within the legal framework without the risk of additional inspections by controlling bodies or the State Labor Service. Attention is also paid to the tax and legal preferences available to Diia City residents.

Key words: martial law, Diia City legal regime, legal status, Diia City resident, tax preferences, stimulation, tax legislation, Diia City register, principle of stability, digital economy.

Постановка проблеми. Створення спеціального правового режиму «Дія.City» заклало підґрунтя для розвитку інноваційного й високотехнологічного бізнесу в Україні. Одним із ключових елементів цього режиму є інститут «резидента Дія.City» – юридичної особи, яка отримує низку податкових, трудових та корпоративних преференцій на засадах, визначених Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» № 1667-IX від 15.07.2021 р. (далі – Закон № 1667-IX) [1]. Підкреслимо, що з огляду на досить короткий період існування такого правового режиму, у науці ще не віднайшло достатньо-

го висвітлення характеристика правового статусу резидента Дія Сіті. З урахуванням цього, метою представленої публікації є дослідження правової природи резидента Дія Сіті, аналізу порядку набуття такого статусу, його основних переваг.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 1 вже згаданого Закону № 1667-IX, який регламентує загальні підходи до порядку набуття статусу резидента Дія, останні являють собою юридичних осіб, які відповідно до цього Закону набувають статус резидента Дія Сіті та згідно з інформацією, що міститься у реєстрі Дія Сіті, перебувають у зазначеному статусі [1]. Наве-

дене визначення не розкриває суть резиденства Дія Сіті. Ми можемо лише виділити такі ознаки: це юридична особа; набуває статус резидента Дія Сіті; інформація про набуття такого статусу обов'язково міститься у реєстрі Дія Сіті.

Водночас законодавець закріпив ряд вимог, які є необхідними для набуття статусу резидента Дія Сіті. Зокрема, до таких вимог віднесено:

1) юридична особа має бути зареєстрована на території України в установленому законодавством України порядку, незалежно від її місцезнаходження та місця провадження господарської діяльності;

2) здійснює один або кілька з таких видів діяльності: а) комп'ютерне програмування, консультування з питань інформатизації, діяльність із керування комп'ютерним устаткуванням; б) видання комп'ютерних ігор, а також іншого програмного забезпечення; в) надання програмних продуктів, у тому числі комп'ютерних ігор, у режимі «онлайн» та надання веб-послуг із доставки програмних додатків, включаючи розповсюдження примірників (копій, екземплярів) програмного забезпечення у електронній формі, у тому числі комп'ютерних ігор, його елементів, оновлень, доповнень та розширень функціоналу; г) освітня діяльність у галузі інформаційних технологій, у тому числі надання вищої, фахової передвищої та професійно-технічної освіти за такими спеціальностями як комп'ютерні науки, інформаційні системи та технології, комп'ютерна інженерія, кібербезпека, наука про дані, а також надання інших видів освіти, а саме: навчання комп'ютерній грамоті (цифровій грамотності), що включає послуги з навчання цифровій грамотності, розробленню, модифікації, тестуванню та технічній підтримці програмного забезпечення, у тому числі комп'ютерні ігри, навчання бізнес аналізу (для цілей розроблення, модифікації, тестування та технічної підтримки програмного забезпечення), побудові графічних інтерфейсів, організації процесів з контролю якості, системному адмініструванню, проектному менеджменту, розробці документації; д) оброблення даних і пов'язана із цим діяльність, крім надання інфраструктури для оброблення даних та розміщення (хостингу) і послуг з розміщення (хостингу), та діяльність веб-порталів; е) дослідження та експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук щодо інформаційних та інформаційно-комунікаційних технологій; є) проведення маркетингових кампаній та надання рекламних послуг з використанням програмного забезпечення, розробленого за участю резидента Дія Сіті, у мережі Інтернет та/або на пристроях користувачів; ж) діяльність організаторів кіберспортивних змагань, кіберспортивних команд, спеціалізованих комп'ютерних центрів та/або

клубів, призначених для проведення кіберспортивних змагань, а також студій трансляцій кіберспортивних змагань; з) діяльність постачальника послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, а також інші напрямки. При цьому такий діяльності має бути вказаний у її статуті та/або відомостях про неї, що містяться у Єдиному державному реєстрі;

3) розмір середньої місячної винагороди залученим працівникам та гіг-спеціалістам, починаючи з календарного місяця, наступного за календарним місяцем, в якому набуто статус резидента Дія Сіті, кожного календарного місяця становить не менше, ніж еквівалент 1200 євро за офіційним курсом гривні щодо євро, встановленим Національним банком України станом на перше число відповідного календарного місяця;

4) середньооблікова кількість працівників та гіг-спеціалістів юридичної особи (у разі залучення) за підсумками кожного календарного місяця, починаючи з наступного за календарним місяцем, в якому юридичною особою набуто статус резидента Дія Сіті, становить не менше дев'яти осіб;

5) сума кваліфікованого доходу юридичної особи, отриманого за перших три календарних місяці, наступні за календарним місяцем, в якому юридичною особою набуто статус резидента Дія Сіті, становить не менш як 90 відсотків суми її загального доходу за такий період, а сума кваліфікованого доходу, отриманого за кожен календарний рік перебування у статусі резидента Дія Сіті, становить не менш як 90 відсотків суми загального доходу юридичної особи за той самий період (за наявності загального доходу);

6) щодо юридичної особи відсутні обставини, передбачені у ч. 2 ст. 5 аналізованого закону [1, ч. 1 ст. 5]. Як бачимо, законодавець закріплює вичерпний перелік вимог, який не підлягає розширенню. При цьому регламентовано як перелік позитивних (ті, які мають бути обов'язково дотримані для того, аби мати можливість отримати правовий статус резидента Дія Сіті), так і перелік негативних вимог (ті, які мають бути відсутні або наявність яких унеможливорює отримання правового статусу резидента Дія Сіті).

Так, до другої групи віднесено такі вимоги:

1) реєстрація юридичної особи на території та/або відповідно до законодавства іноземної держави;

2) у статутному капіталі якої 25 і більше відсотків прямо або опосередковано належать державі Україна або територіальній громаді;

3) яка має статус неприбуткового підприємства, установи, організації;

4) яка порушила вимоги законодавства щодо розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників та/або подання інформації про структуру власності юридичної особи;

5) прямим або опосередкованим власником часток (акцій) у статутному капіталі якої є держава, визнана Верховною Радою України державою-агресором, або юридична особа, зареєстрована відповідно до законодавства такої держави, або фізична особа, яка є громадянином такої держави та/або постійно (переважно) проживає на її території. Це положення не застосовується у разі здійснення володіння часткою (акціями) у статутному капіталі через юридичну особу, акції якої перебувають в обігу на організованих ринках капіталу згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України (крім випадків реєстрації такої юридичної особи відповідно до законодавства держави-агресора);

6) у статутному капіталі якої 25 і більше відсотків прямо або опосередковано належать юридичним особам, зареєстрованим у державах, включених Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) до переліку країн, що не співпрацюють у сфері протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом;

7) стосовно якої застосовано спеціальні економічні або інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до законодавства України, або визнані Україною міжнародні санкції або яка є пов'язаною особою особи, стосовно якої застосовано такі обмежувальні заходи (санкції);

8) яка визнана банкрутом;

9) яка перебуває у процесі припинення, крім перетворення;

10) яка протягом більш як 30 днів має податковий борг, загальна сума якого становить понад 10 мінімальних заробітних плат (виходячи з розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня поточного календарного року);

11) яка є постачальником послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, та не виконала вимоги законодавства щодо включення до певного реєстру, постановки на облік, отримання ліцензії чи іншого дозвольного документа (якщо такі вимоги встановлені законодавством як умова надання відповідних послуг);

12) яка здійснює діяльність з організації та/або проведення азартних ігор, крім діяльності з надання послуг у сфері азартних ігор;

13) до якої застосовано додатковий (нефінансовий) захід кримінально-правового характеру, передбачений п. 4 ч. 2 ст. 96¹⁰⁻¹ Кримінального кодексу України, протягом строку, визначеного в судовому рішенні про застосування такого заходу [1, ч. 2 ст. 5]. На перший погляд, юридична особа, яка бажає отримати статус резидента Дія Сіті і користуватися перевагами такого унікального правового і податкового простору, має відповідати чітко визначеній сукупності умов. Але законодавець в цій ситуації обрав доволі нетиповий підхід, оскільки окрім закріплення позитивних і нега-

тивних вимог для таких суб'єктів, регламентував можливість юридичної особи відповідати не всім вимогам, які позначені як обов'язкові. При цьому чітко визначив ті аспекти, які є для нього пріоритетними, а також темпоральні й процедурні вимоги та певні юридичні наслідки для таких осіб.

Згідно з ч. 3 ст. 5 Закону Закону № 1667-IX юридична особа, яка відповідає не всім вимогам, передбаченим ч. 1 ст. 5, має право перебувати у статусі резидента Дія Сіті, але не довше ніж до 31 грудня календарного року, наступного за календарним роком, в якому вона набула статусу резидента Дія Сіті. Для цього така юридична особа має дотриматись таких вимог:

1) відповідає вимогам, передбаченим п. 1, 4 і 5 ч. 1 ст. 5;

2) державну реєстрацію створення юридичної особи здійснено не раніше ніж за 24 календарних місяці до дня подання заяви про набуття статусу резидента Дія Сіті;

3) розмір доходу юридичної особи, визначений відповідно до пп. 2 п. 292.1 ст. 292 Податкового кодексу України, не перевищує граничного обсягу доходу, встановленого п. 291.4 ст. 291 Податкового кодексу України для суб'єктів господарювання третьої групи платників єдиного податку, у кожному з таких років:

у календарному році, що передує календарному року, в якому юридична особа подала заяву про набуття статусу резидента Дія Сіті;

у календарному році, в якому юридична особа подала заяву про набуття статусу резидента Дія Сіті;

у календарному році, в якому юридична особа набула статусу резидента Дія Сіті;

у календарному році, наступному за роком, у якому юридична особа набула статусу резидента Дія Сіті;

4) у заяві про набуття статусу резидента Дія Сіті зазначено про звернення до уповноваженого органу відповідно до ч. 3 ст. 5 цього Закону [1].

Законодавець наголошує на тому, що якщо після настання кінцевого терміну (31 грудня календарного року, наступного за календарним роком, в якому юридична особа набула статусу резидента Дія Сіті), відповідає всім позитивним вимогам, закріпленим у ч. 1 ст. 5 Закону № 1667-IX, вона продовжує перебувати у статусі резидента Дія Сіті. З огляду на викладене, в межах правового режиму Дія Сіті юридичним особам надається можливість набуття статусу резидента Дія Сіті навіть при відповідності мінімальному набору позитивних вимог. При цьому слід звернути увагу на те, що для приведення у відповідність іншим вимогам, передбачених чинним законодавством дається доволі значний проміжок часу – до 31 грудня календарного року, наступного за календарним роком, в якому юридична особа набула статусу

резидента Дія Сіті. Фактично, юридичній особі, яка бажає перейти в площину правового режиму Дія Сіті надається мінімум календарний рік (все залежить від моменту набуття статусу резидента Дія Сіті) для того, щоб привести все у відповідність до законодавчих приписів. Якщо ж юридична особа не досягає цієї мети (відповідність комплексу необхідних умов) у вищевказаний строк, то відповідно статус резидента Дія Сіті втрачається. На наше переконання, такий підхід нормотворця щодо надання строку для досягнення відповідності юридичної особи комплексу необхідних умов є заохочувальним видом стимулювання відповідних суб'єктів для переходу на досліджуваний правовий режим. Зокрема, це може стосуватися молодих компаній, стартапів, які ще не мають повноцінної матеріально-технічної бази та (або) людського ресурсу для того, щоб спробувати цей правовий режим.

Як вбачається, такий крок є позитивним, оскільки за такого підходу суб'єкти, які займаються певними видами діяльності, зокрема, в ІТ індустрії, матимуть можливість в межах правового поля якісно врегулювати відносини. У цьому контексті відбувається двостороння підтримка, з одного боку, держава створює пільгові умови для відповідних суб'єктів, залучаючи їх до наповнення бюджетів і стимулюючи розвиток в Україні цифрової економіки, а з іншого боку – такі юридичні особи отримують певні преференції, у тому числі податково-правового характеру. А в умовах воєнного стану така взаємодія між державою та представниками певних напрямків бізнесу набуває вкрай важливого значення.

Підкреслимо, що крім відповідності повному комплексу умов, які висуває законодавець до потенційних резидентів Дія Сіті, наразі передбачено декілька процедурних аспектів. Так, чинним законодавством передбачено необхідність подання заяви про набуття статусу резидента Дія Сіті до уповноваженого органу. Таким органом є Міністерство цифрової трансформації України. Окрім норм Закону № 1667-IX порядок подання та розгляду заяви про набуття статусу резидента Дія Сіті та Порядок формування та ведення реєстру Дія Сіті затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 1445 від 29.12.2021 р. [2]. Зважаючи на обмежений обсяг нашої публікації, ми не будемо детально зупинятися на розкритті вищевказаних Порядків. Позначимо, що для набуття статусу резидента Дія Сіті заявник звертається до Мінцифри із заявою про набуття статусу резидента Дія Сіті за формою згідно з додатком та документами, що додаються до неї, в електронній формі з дотриманням вимог Законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» через державний веб-пор-

тал правового режиму Дія Сіті (city.diia.gov.ua) або ж шляхом надсилання на адресу електронної пошти Мінцифри, зазначену на його офіційному веб-сайті, для комунікації із заявниками та резидентами Дія Сіті [2, п. 3]. Заява і всі документи, додані до неї, мають бути українською мовою.

Фактично, для реєстрації законодавець створив дуже гарні умови, оскільки одним із способів подання заяви та супровідних документів до неї є онлайн формат. Потенційний здобувач статусу резидента Дія Сіті має зазначити деяку інформацію, зокрема: код ЄДРПОУ, назва та організаційно-правова юридичної особи, КВЕДи, за якими така юридична особа здійснює свою діяльність, інформацію про персонал, а також обов'язкова наявність електронного цифрового підпису (ЕЦП).

Строк розгляду заяви та доданих до неї документів Мінцифрою становить 10 робочих днів з дня їх надходження. При цьому законодавець передбачає низку послідовних стадій в межах перевірки заяви та доданих до неї документів. Зокрема, йдеться про:

1) проведення перевірки поданих заявником документів та відомостей щодо нього в Єдиному державному реєстрі на предмет наявності підстав для повернення заяви без розгляду;

2) прийняття рішення про повернення заяви без розгляду або прийняття заяви;

3) у разі прийняття заяви проводиться перевірка зазначеної в заяві інформації та відомостей про заявника, що містяться в державних реєстрах, базах даних, інформаційних системах, держателями яких є державні органи, компетентні органи іноземних держав та міжнародні міжурядові організації, на предмет наявності підстав для прийняття рішення про відмову в набутті заявником статусу резидента Дія Сіті, надіслання запитів зазначеним органам та організаціям, проведення перевірки отриманих від них відомостей стосовно зазначених підстав;

4) прийняття рішення про набуття заявником статусу резидента Дія Сіті або про відмову в набутті заявником статусу резидента Дія Сіті [2, п. 13]. Прийняття кожного з цих рішень має чітко визначені підстави та юридичні наслідки.

Водночас нас цікавитиме позитивне рішення про набуття статусу резидента Дія Сіті, оскільки тільки після набуття статусу резидента Дія Сіті, особа може претендувати на податкові преференції, передбачені цим режимом. Відповідно до п. 33 Порядку подання та розгляду заяви про набуття статусу резидента Дія Сіті Мінцифри забезпечує внесення відомостей про заявника до реєстру Дія Сіті одночасно з прийняттям рішення про набуття заявником статусу резидента Дія Сіті, але не пізніше ніж протягом одинадцятого робочого дня з дня надходження заяви про набуття статусу резидента Дія Сіті, що була прийнята до розгля-

ду та щодо якої Мінцифри не прийнято рішення про відмову в набутті статусу резидента Дія Сіті. У день прийняття рішення про набуття заявником статусу резидента Дія Сіті Мінцифри надсилає відповідне рішення заявнику на адресу його електронної пошти, зазначену в заяві [2]. При цьому законодавець зазначає, що рішення Мінцифри про набуття статусу резидента Дія Сіті або ж про відмову заявнику в набутті статусу резидента Дія Сіті публікуються на офіційному веб-сайті Мінцифри не пізніше ніж протягом дня надсилання відповідного рішення заявнику [2, п. 34].

Разом із опублікуванням інформації про набуття статусу резидента Дія Сіті на офіційному сайті Мінцифри передбачено обов'язок такого уповноваженого органу у день опублікування такого рішення надіслати до інформаційних систем центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, відомості про відповідне рішення та, за наявності, відомості, що містяться у заяві про перехід на оподаткування як резидента Дія Сіті – платника податку на прибуток підприємств на особливих умовах [1]. Також підкреслимо, що набуття статусу резидента Дія Сіті і внесення інформації у відповідний реєстр, повідомлення Мінцифрою відповідних органів державної влади створює сприятливі умови для таких юридичних осіб, оскільки цей факт дозволяє їм в межах правового поля функціонувати без ризиків додаткових перевірок контролюючими органами чи Держпраці.

Розглянувши організаційні вимоги законодавця до набуття статусу резидента Дія Сіті, зробимо деякі висновки. Так, по-перше, для набуття вказаного статусу чинним національним законодавством передбачено перелік позитивних (ті, які мають бути обов'язково дотримані для того, аби мати можливість отримати правовий статус резидента Дія Сіті), так і перелік негативних вимог (ті, які мають бути відсутні або наявність яких унеможливує отримання правового статусу резидента Дія Сіті); по-друге, встановлено, що держава надає можливість отримати правовий статус резидента Дія Сіті юридичним особам, які не відповідають всім необхідним умовам, якщо в межах чітко встановленого строку буде досягнуто таку відповідність. Підкреслено, що такий крок є заохочувальним видом стимулювання відповідних суб'єктів для переходу на досліджуваний правовий режим. Зокрема, це може стосуватися молодих компаній, стартапів, які ще не мають повноцінної матеріально-технічної бази та (або) людського ресурсу для того, щоб спробувати цей правовий режим.

По-третє, розглянуто загальний порядок, строки та стадії подання та розгляду заяви про набуття статусу резидента Дія Сіті. Наголошено, що набуття статусу резидента Дія Сіті і внесення

інформації у відповідний реєстр, повідомлення Мінцифрою відповідних органів державної влади створює сприятливі умови для таких юридичних осіб, оскільки цей факт дозволяє їм в межах правового поля функціонувати без ризиків додаткових перевірок контролюючими органами чи Держпраці.

Слушними вбачаються міркування Калаченкової К.О., яка наголошує на тому, що мобільність процедури та порядку набуття статусу резидента Дія Сіті юридичними особами в Україні є вельми позитивним кроком та привабливим, зокрема для міжнародних компаній, які готові ставати резидентами та впроваджувати свою господарську діяльність в межах її території. Тому саме правове регулювання режиму ДіяСіті для юридичних осіб буде зазнавати змін, що є характерними в сучасних реаліях і цим самим підвищувати рівень впровадження цифрових технологій в економічній (господарській) діяльності створюючи найбільш сприятливі умови для малого та середнього вітчизняного та іноземного бізнесу [3, с. 374].

Далі зупинимось на перевагах правового режиму Дія Сіті, зокрема, на податкових. Відповідно до положень Податкового кодексу України зазначений режим передбачає певні преференції за двома напрямками: корпоративне оподаткування та податки на працю. Розглянемо вказані напрямки трохи детальніше. Говорячи про корпоративне оподаткування, йдеться про те, що в режимі Дія Сіті по податку на прибуток передбачається заміна класичної ставки (18 %) на податок на виведений капітал (9 %). При цьому акцентуємо увагу на тому, що Податковий кодекс України не містить такого поняття як «податок на виведений капітал», натомість використовується категорія «податок на прибуток на особливих умовах». Причому, в пп. 14.1.282¹ п. 14.1 ст. 14 резидент Дія Сіті визначається як платник податку, що сплачує податок на прибуток підприємств на особливих умовах – резидент Дія Сіті, який у порядку, передбаченому п. 141.10 ПК України, обрав або перейшов на відповідний режим оподаткування. Резиденти Дія Сіті, які не обрали (не перейшли) на відповідний режим оподаткування, сплачують податок на прибуток підприємств на загальних підставах і вважаються резидентами Дія Сіті, що не є платниками податку на особливих умовах, у якому застосовано спеціальний термін «резидент Дія Сіті – платник податку на особливих умовах» [4]. З огляду на викладене можемо зробити висновок про те, що законодавець визначає резидента Дія Сіті залежно від того, в якому порядку останній сплачує податок на прибуток, – на загальних підставах чи на особливих умовах. Підкреслимо, що обрання загального чи особливого підходу є добровільним і залежить виключно від платника податків.

Так звана група «податків на працю» в межах правового режиму Дія Сіті охоплює пільгову ставку податку на доходи фізичних осіб (під час встановлення аналізованого правового режиму передбачалося 5 % замість 18 % плюс військовий збір 1,5 %), а також спрощені підходи до сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) – сплата тільки з мінімальної заробітної плати замість фактичних фондів оплати праці. Крім цього, додатковою преференцією була регламентована стабільність або гарантії незмінності умов (законодавство забезпечує стабільність податкових та інших умов на 25 років) [1, ст. 3], що також виступило значним податковим стимулом для платників податків резидентів Дія Сіті.

Показово, що Законом України від 04.12.2024 р. №4113-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [5] для резидентів Дія Сіті з 1 січня 2025 року встановлено додаткові умови для сплати ПДФО та ЄСВ за пільговими ставками. Відповідно до вищевказаного нормативно-правового акту резидент Дія Сіті як податковий агент застосовує ставку податку на доходи фізичних осіб у розмірі 5 % щодо таких доходів фізичних осіб: 1) заробітна плата; 2) винагорода за гіг-контрактом, укладеним у порядку, передбаченому Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», у тому числі винагорода за створення та перехід прав на твори, створені за замовленням; 3) авторська винагорода за створення службового твору та перехід прав на службові твори. Законодавець зазначає, що такі доходи спеціалістів резидента Дія Сіті, що були нараховані (виплачені) у календарному місяці, в якому набуто статус резидента Дія Сіті, оподатковуються за ставкою, визначеною пунктом 167.1 ст. 167 Податкового кодексу України.

Але поряд із тим законодавець зазначає: у разі якщо податковий агент – резидент Дія Сіті у відповідний календарний місяць не відповідав вимогам, визначеним пп. 2 і 3 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» (крім випадків, зазначених в абз. 1 п. 170.14-1.6), такий податковий агент зобов'язаний у межах податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску самостійно нарахувати податок за ставкою, встановленою пунктом 167.1 статті 167 цього Кодексу, щодо доходів спеціалістів резидента Дія Сіті, передбачених підпунктами «а» і «б» підпункту 170.14-1.2 цього пункту, що були нараховані (виплачені) протягом такого календарного місяця, та за власний рахунок сплатити (перерахувати) до подання податкового розрахунку податок до бюджету за вирахуванням податку, що був

сплачений (перерахований) до бюджету з таких доходів [4].

Наведена норма свідчить про необхідність платника податків – резидента Дія Сіті здійснити доплату податку за місяця недотримання критерію, тобто різницю між податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 % та ставкою 5 %. При цьому сума такого сплаченого (перерахованого) податку податковим агентом не включається до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу спеціалістів резидента Дія Сіті. З огляду на наведене, можемо констатувати, що стабільність, яка була задекларована як перевага правового режиму Дія Сіті, зазнала відповідних трансформацій. Можливо, такі зміни зумовлені викликами, які постають через правовий режим воєнного стану в Україні, і у подальшому дозволять удосконалити податкове регулювання функціонування правового режиму Дія Сіті, а також адаптувати його функціонування до умов правового режиму воєнного стану.

При цьому підкреслимо, що дотримання принципу стабільності було проблемним і в умовах мирних часів в Україні, і до введення правового режиму Дія Сіті, хоча принцип стабільності виступає одним із принципів податкового законодавства, закріплених у ст. 4 Податкового кодексу України [4]. На наше переконання, ця проблема потребує вирішення, оскільки принцип стабільності не лише формує чітку та якісну податкову політику, а й виступає складовою правової визначеності, що в свою чергу є складовою принципу верховенства права. Вважаємо, що в умовах воєнного стану держава має робити все для підтримки своїх громадян-платників податків, лише за такого підходу можлива зворотня підтримка та розвиток в умовах сьогодення і повоєнної відбудови країни.

Висновки. На підставі аналізу положень чинного національного законодавства України констатуємо, що статус резидента Дія Сіті відкриває перед суб'єктами значні преференції, зокрема, податкові, спрямовані на стимулювання інновацій та інвестицій у цифрову економіку. Це допомагає підприємствам зростати, розширювати свою діяльність та конкурувати на ринку більш успішно. Подальший розвиток досліджуваного правового режиму має бути орієнтований на забезпечення стабільності ІТ-сфери, утримання висококваліфікованих фахівців в Україні, а також на створення сприятливих передумов для якнайшвидшого встановлення миру та економічного відновлення після завершення війни.

Література

1. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України: Закон України від 15.07.2021 р. № 1667- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

2. Деякі питання реалізації положень Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»: постанова Кабінету Міністрів України від 29.12. 2021 р. № 1445. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1445-2021-%D0%BF#Text>

3. Калаченкова К.О. Щодо особливостей правового регулювання режиму Дія Сіті для юридичних осіб. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 5. С. 372–375.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#n8035>

5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 04.12.2024 р. №4113-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4113-20#Text>